Coğrafya Biliminin Gelişimi

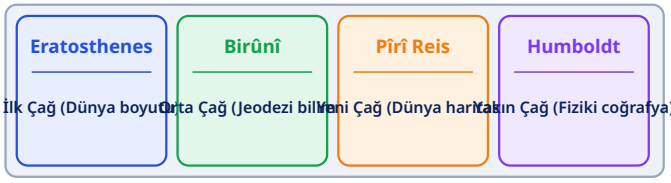
COĞ.9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme

HATIRLAYALIM

- İlk Çağ'da Eratosthenes, Heredot, Strabon ve Batlamyus coğrafi düşüncenin temellerini atmıştır.
- Orta Çağ'da İslam coğrafyacıları (Hârizmî, Birûnî, İdrisî, İbn Battuta) bilimi zirveye taşımıştır.
- Yeni Çağ'da Coğrafi Keşifler ve Pîrî Reis, Kâtip Çelebi gibi denizciler haritacılığı geliştirmiştir.

1 EŞLEŞTİRME

Coğrafya bilimine katkı sunan bilginleri dönemleriyle eşleştiriniz.

- ☐ 1. Eratosthenes
- ☐ 2. Birûnî
- ☐ 3. Pîrî Reis
- ☐ 4. Alexander von Humboldt

a) Orta Çağ (Jeodezi ve Dünya boyutlarını ölçen bilgin)
b) Yeni Çağ (Kitab-ı Bahriye ve Dünya haritası çizen denizci)
c) İlk Çağ (Dünya'nın çevresini hesaplayan bilgin)
d) Yakın Çağ (Modern fiziki coğrafyanın kurucusu)

2 SIRALAMA

Görselde verilen coğrafya biliminin gelişim dönemlerini kronolojik sıraya diziniz.

- ☐ Yeni Çağ (Coğrafi keşifler ve pusula kullanımı)
- ☐ Orta Çağ İslam Dünyası (Haritacılık ve seyahatler)
- ☐ İlk Çağ (Tasviri ve matematiksel ilk adımlar)
- ☐ Yakın Çağ (Modern coğrafya ve nedensellik ilkesi)

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

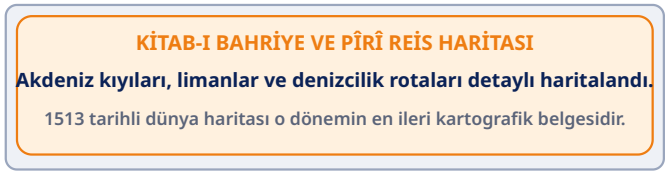
Görseldeki tarihî harita panosuna göre Dünya'nın çevresini gölge boyu açısıyla gerçeğe çok yakın hesaplayan İlk Çağ bilgini kimdir?

Ⓐ Strabon
Ⓑ Eratosthenes
Ⓒ Batlamyus
Ⓓ Heredot

4 KISA CEVAP

Kitab-ı Bahriye adlı eseriyle Akdeniz havzasını haritalayan büyük Osmanlı denizcisi kimdir?

_____

_____

5 TABLOYU TAMAMLA

Tarihteki önemli coğrafyacıları eserleri ve dönemleriyle eşleştiriniz.

Bilgin Adı	Tarihsel Dönem	Öne Çıkan Eser / Katkı
Strabon	İlk Çağ	
İdrisî	Orta Çağ İslam	
Kâtip Çelebi	Yeni Çağ Osmanlı	
Carl Ritter	Yakın Çağ	

6 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Coğrafya biliminin tarihsel gelişimiyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Tasviri Dönem	İslam Altın Çağı	Keşifler Çağı	Nedensellik
İlk Çağ gözlemleri	Orta Çağ jeodezisi	Yeni kıtalar ve pusula	Modern bilimsel sentez

	D	Y
Coğrafya terimini tarihte ilk kez Eratosthenes kullanmıştır.	☐	☐
Orta Çağ'da Avrupa coğrafya biliminde altın çağını yaşamıştır.	☐	☐
İbn Battuta seyahatnamesiyle dönemin coğrafi bilgilerini aktarmıştır.	☐	☐
Yeni Çağ'daki Coğrafi Keşifler harita ihtiyacını azaltmıştır.	☐	☐

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Osmanlı yazma eserinde yer alan 'Cihannümâ' adlı eseri kaleme alan bilgin kimdir?

CİHANNÜMÂ · KÂTİP ÇELEBİ

Osmanlı Coğrafya Ekolü ve Doğu-Batı Kaynaklarının Sentezi

17. yüzyılda sistematik coğrafya ve harita bilgisi sunan başyapıttır.

Ⓐ Kâtip Çelebi
Ⓑ Evliya Çelebi
Ⓒ Pîrî Reis
Ⓓ Ali Kuşçu

8 KISA CEVAP

19. yüzyılda coğrafyaya nedensellik ilkesini kazandırarak modern fiziki coğrafyayı kuran bilgin kimdir?

_____

_____

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Coğrafi Keşiflerin haritacılık ve coğrafya biliminin gelişimine katkısını kısaca belirtiniz.

_____

_____

10 EŞLEŞTİRME

İslam coğrafyacılarını çalışmalarıyla eşleştiriniz.

Hârizmî	Birûnî	İdrisî	İbn Hurdâzbih
Koordinat düzeltmeleri	Yarıçap hesaplaması	Gümüş küre dünya haritası	Yollar ve Ülkeler eseri

☐ 1. Hârizmî	a) Yollar ve Ülkeler Kitabı ile rota kaydetme
☐ 2. Birûnî	b) Batlamyus'un koordinatlarını düzelterek eser yazma
☐ 3. İdrisî	c) Gümüş küre üzerine dünya haritası hazırlama
☐ 4. İbn Hurdâzbih	d) Jeodezi yöntemiyle Dünya'nın yarıçapını hesaplama

11 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Coğrafi bilgi birikimiyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
İlk Çağ'da gezginler ticaret ve fetih amacıyla coğrafi notlar tutmuştur.	☐	☐
Pusulanın geliştirilmesi deniz aşırı seyahatleri zorlaştırmıştır.	☐	☐
Humboldt doğadaki olaylar arasındaki bağlantıları araştırmıştır.	☐	☐
Cihannümâ eseri Antik Yunan döneminde yazılmıştır.	☐	☐

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen coğrafi kavramı bulunuz.

Yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün kuş bakışı görünüşünün ölçekli çizimi (6 Harf). ☐☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya: _____